

בעודש"ת

שפע חיים

דברי תורה

מאת

כ"ק מרן אדמו"ר
הגה"ק זצוקללה"ה

דברי תורה

מאת

כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

פרשת ראה תשפ"ו

גליון ב' אלפים רמ"ט

שנה מ"ב • גליון מ"ד

יוצא לאור ע"י

מכון הוצאה לאור "שפע חיים"

אגוד חסידי צאנז

רח' דברי חיים 5 • קרית צאנז נתניה

טלפון/פקס: 09-8820355

בארה"ב: 201-472-0556

תוכן הענינים

דברי תורה מאת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זצוקללה"ה

בעידן רעוא דרעוין ש"ק פרשת ראה תשכ"ח

- כאשר רואים ח"ו גזירה מרה על בני ישראל, יפשפש האדם בעצמו במעשיו, ויהיה ברור לו שהוא האשם העיקרי לצרות הדור.
- האדם צריך לידע מבורר וכיחד שלא תמוט מלבו שבאמת בני ישראל קדושים הם ומלאים מצוות ברימון, ואלו שחוטאים רק באקראי הוא, כי אינם יודעים חומר העון.
- בימי חודש אלול חייב האדם לומר 'אני לדודי', אך ורק אני הוא זה שצריך לשוב מדרכי העקלקלות אל ה', כי אני בלבד גורם לצער ישראל וכל ישראל נקיים הם, 'דודי לי' דהש"ת יושב ומצפה רק על תשובתי.
- זקה"ק מצאנו ומסיגוט זי"ע, ערכו תיקון חצות ביחידות בביתם ולא בציבור, ונהגו כן מגודל שברון לבם בקרבם, באומרם שרק עליהם החיוב לקונן על גלות השכינה.
- כאשר האדם נוטל את השופר הוא עושה חשבון נפשו, בהתבוננו דהלא בני ישראל כשרים הם וכל אחד ואחד מישראל עובד את השי"ת עד מקום שידו ודעתו מגיעים, ורק מפני חטאתו הושפע השפע העליון אל הקליפות.
- אברהם אבינו ע"ה בנפש השפלה שהיתה בקרבו אמר שאשמתו היא שיצא ממנו ישמעאל שיצא לתרבות רעה, ואמר לעצמו, אילו עבדתי את ה' כרצונו ית"ש הייתי מגדלו למעשים טובים.
- זה שאמר הכותב 'הוכח' היינו תהיה אתה מוכח כאשר 'תוכיח את עמיתך', ותפשפש אתה במעשיך, 'ולא תשא עליו חטא', רצ"ל לא תשא את החטא עליו בלבד, אלא תבין כי אתה הגורם העיקרי לזה.
- מראש חודש אלול ואילך תוקעין בשופר, ש'אלול' הוא מלשון חיפוש ופשפש, והוא מחפש את האשם האמיתי המאבד טובה הרבה, ונודע לו שהוא עצמו הפושע הזה, וישראל זכאין הם.
- ביאור המדרשים, בשעה שישראל נוטלין את שופריהן ותוקעין לפני הקב"ה, עומד מבסא הדין ויושב בכסא רחמים וכו'. וכי אומות העולם אינן יודעין להריע וכו', אלא אשרי העם אלו ישראל שיודעין לרצות את בוראם בתרועה וכו'.
- ביאור המסורה, זכרון תרועה, אין זכרון לראשונים, כי אין זכרון לחכם עם הכסיל.
- בעת עקידת יצחק חשב אברהם אבינו אילו אני ויצחק בני היינו נוהגים כשורה ביראת שמים כיאות לאב ידעך מנוער, היינו יכולים להחזיר בתשובה את כל העולם ולהכריע את העולם כולו לכף זכות.
- לכן תוקעין בשופר של איל, כדי להזכיר עקידת יצחק בן אברהם, ולומר בזה להש"ת, כשם שאברהם אבינו חשב בענוות קדשו שהוא האחראי לעם הדומה לחמור, כך הוא באמת אתנו שאנו אשמים לאשמת העם, ובזה מרצים את בוראם בתרועה.
- תאזה אחת בלבד כבר מטמאת ומטמטמת את הלב והראש, ומזה שוכח ומפסיד אלפי שעות עמל שעמל להשיג בתרה של תורה.
- והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך, דהתורה הקדושה חייבת להיות חרות בלב, ואחר כך והיו הדברים וגו' והיו בהוייתם יהיו בקביעות.
- חכמת התורה ותאוות חומריות וכסילות אינם דרים בכפיפה אחת.
- צריך האדם לידע שאם מקיים מצוות ה' אלקיו לשם שמים באמת ובאמונה, אז משפיע גם כן שבני ישראל בכל מקום שהם יתנהגו גם הם כך.

בשולחן הטהור ליל ש"ק פרשת ראה תשל"ג

- על ידי שמקיים אדם המצוות הקטנות בשלימות, הקב"ה בעוזרו שיוכל לקיים גם המצוה הגדולה בשלימות.

בשולחן הטהור יום ש"ק פרשת ראה תשל"ג

- רק מי שמתנהג בדרך התורה, עוסק בתורה ומקיים המצוות ועובד השי"ת, הוא יכול לדעת מהו יושר ומה לא.

דברי תורה מאת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

פותח שער לדופקי בתשובה

- מדברי השל"ה הקדוש על טענת המלאכים תנה הודך על השמים, כי טענו שישראל עתידים לחטוא ולכן אינם ראויים לקבל התורה, והקב"ה אמר למשה שיחזיר להם תשובה, היינו שהכין להם את דרך התשובה.
- גם בני ישראל חששו לקבל התורה שמא לא יעמדו באלה ויבואו לידי חטא, ולכן פתח הקב"ה ואמר אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים, להורות שתמיד יועיל להם תשובה כמו שקבלם אליו לאחר שפלותם בגלות מצרים.
- אברהם אבינו פתח את הפתח לבעלי תשובה על ידי שהוא בעצמו עשה תשובה על השנים שלא הכיר את בוראו.
- כשטענו המלאכים שלא ליתן התורה לישראל מחמת שעתידים לחטוא, צר הקב"ה קלטתר פניו של משה כאברהם שהוא פתח להם את דרכי התשובה.
- מספח"ק שפת אמת על 'לא יהיה לך אלהים אחרים', דמורה על שם הקודש אלקים, ואסור לאדם לחשוב שכבר נתרחק מה' ושיהא צועק ולא נענה.
- ראה אנכי נותן וגו', בלשון יחיד, כי לכל אדם בכל מצב שהוא יש תקוה ויכול לשוב אל ה'.
- עצם הקללה הוא בזה שמדמה שכבר נתרחק מה' וששייך אצל הקב"ה בחינת אחרים שצועקים ואינם נענים.

לעילוי נשמת

איש תם וישר וירא אלקים, רב פעלים וכביר המעש לכלל ולפרט,
מיקירי ונכבדי עדתנו הק', מהיושבים ראשונה במלכות בית צאנז,
איש אמונו של כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע אליו היה מקושר בלב ובנפש
ועמד לימין קדשו במסירות ובדביקות מופלאה
הרבני החסיד מוה"ר **ברוך בן הרה"ח ר' שלמה ז"ל טסלר**
נלב"ע בש"ק פרשת ראה, כ"ה מנחם אב תש"פ

תנצב"ה

הונצח ע"י בנו הרה"ח ר' **מרדכי טסלר** הי"ו
ברוקלין ניו.

דברי תורה

מב"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זצוקללה"ה

בעידן רעוא דרעוין ש"ק פרישת ראה תשכ"ה

במעשיו, וברור לו שהוא האשם העיקרי לצרות הדור, ומקונן על מר גורלו, ושב במרירות ובכביה רבה על חטאות נעוריו וביטולו מן התורה ומהמצוות אשר הם גרמו להצרה הלזו, ובוזו גרם להכריע את העולם כולו לכף חובה, ככתוב (קהלת מ, יח) וחוטא אחד יאבד טובה הרבה, ובוכה ומיילל ואומר להשי"ת, האיש אחד יחטא ועל כל העדה תקצוף (במדבר טו, כב), וכי כל בני ישראל עובדי השי"ת חייבים לסבול ולהתענות בצרותיהם בשל עוונותי ופשעי הרבים, ועל זה ידוע לבו עליו.

וידוע כי הרה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע ועכ"י היה אומר ברוב ענוותנותו, מפני מה באים אלי אנשים עם קוויטלעך ובקשות אם סובלים איזה צער וצרה. אלא הנה אמרו חז"ל (קידושין מ, ב) לעולם יראה אדם עצמו כאילו חציו חייב וחציו זכאי וכו', עשה מצוה אחת אשריו שהכריע את עצמו ואת כל העולם לכף זכות, עבר עבירה אחת אוי לו שהכריע את עצמו ואת כל העולם לכף חובה וכו'. והנה אילו הייתי נוהג כשורה בשמירת מצוות השי"ת, היו בני ישראל כולם יושבים איש תחת גפנו ואיש תחת תאנתו, ובוזו שחטאתי ועברתי על רצונו

בתורה"ק (דברים יא, כו-כז) ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה, את הברכה אשר תשמעו אל מצות ה' אלקיכם אשר אנכי מצוה אתכם היום וגו'.

כבר עמדו המפרשים (בעל הטורים, רבינו בחיי, אלשיך הק', כלי יקר, אור החיים הק', ועוד) לבאר הא דפתח הכתוב בלשון יחיד, ראה אנכי, וסיים בלשון רבים, נותן לפניכם וגו'.

*

מובא בספרים הקדושים (פרע"ח, שער ראש השנה, פרק א; של"ה, ראש השנה נר מצוה אות א) מה שדרשו דורשי רשומות, 'אלול' נוטריקון א'ני ל'דודי ו'דודי ל'י (שיר השירים ו, ג).

והנראה לומר, דהנה כבר מילתנו אמורה פעמים רבות אשר ישנם בני אדם חסרי לב ההולכים בדרך לא דרך, שכאשר באה עת צרה ליעקב אומרים, ידעתי זה מכבר שתבוא הצרה הזאת בנין חטאיו של פלוני ופלוני ועוד אנשים שחוטאים ואינם מתנהגים כדבעי. הנהגה כזאת היא רעה לחלוטין. אלא האמת היא דכאשר רואים ח"ו גזירה מרה על בני ישראל, מפשפש הוא בעצמו

והנראה שנהגו כן מגודל שברון לבם בקרבם, שכל אחד חשב בנפשו למה נתארך כל כך גלותינו זאת אשר כבר מאות בשנים שרויים בני ישראל בגלות ואין קול ואין קשב, והרי בני ישראל עוסקים בתורה ובמצוות ונותנים מממונם לצדקה וכולם כשרים ועושים מעשים טובים, ואם כן מדוע איפוא עדיין לא נושענו, ומגיע למסקנא שאני בלבד בעוונותי מעכב את ישועות ישראל, וחוטא אחד יאבד טובה הרבה, וכל אריכות הגלות אשמתי היא, ואם כן למה לי לילך לבית המדרש לומר תיקון חצות בציבור, והרי כל החורבן ועיכוב הגאולה הוא רק כי חטאתי ופשעתי, וכל ישראל קדושים, והם אומרים תיקון חצות רק מפני ענוותנותם, אבל אליבא דאמת רק עלי החיוב לקונן על גלות שכינת עוזנו, וכמו שאמר הנביא ירמיה (י, כו) אבל יחיד עשי לך, ולכן נהגו תיקון חצות ביחידות.

וזוה הפירוש, אני לדודי, רק אני פשעתי בזדון כלפי השי"ת אשר הוא ודודי לי, שרק לי בעצמי מגיע העונש וממני יפרע השי"ת, ואלה הצאן מה חטאו.

*

זהו ענין תקיעת שופר כרתיב (במדבר כג, א) יום תרועה יהיה לכם, ולדעת כמה פוסקים (ראה רא"ש, מסכת ראש השנה פרק ד סימן י; טור אור"ח סימן תקפח, ובנו"כ שם; רמב"ם, הלכות שופר א, א; שו"ת הרמב"ם, סימן קמב; שו"ת מהר"ם אלשקר, סימן י) שמייעת התקיעה מצוה ולא התקיעה עצמה, וכן נוסח הברכה אשר קדשנו במצותיו

יתברך הכרעתי את כל העולם לכף חובה, ולכן עדו עליהו כל הני צרות. והוסיף הרה"ק הרבי ר' אלימלך לאמור על עצמו בשברון לב ובכעס "מיילעך מיילעך, למה הכרעת את כל העולם כולו לכף חובה".

ומה נעני אנן אוזבי קיר, שהאדם צריך לידע מבורר וכיתד שלא תמוט מלבו שבאמת בני ישראל קדושים הם ומלאים מצוות כרימון, ואלו שחוטאים רק באקראי הוא, כי אינם יודעים חומר העון, אבל אני יודע את רבוני ומורד בו, ועל זה אבדה הארץ, ולולא עוונותי כבר היה השי"ת מנחם ציון ובונה ירושלים.

ולזה בימי חודש אלול עת התשובה חייב האדם לומר, אני לדודי, פירוש אך ורק אני הוא זה שצריך לשוב מדרכי העקלקלות אל ה', כי אני בלבד גורם לצער ישראל וכל ישראל נקיים הם, ודודי לי, דהשי"ת יושב ומצפה רק על תשובתי.

*

בזה אפשר לומר טעם למנהגם של זקנה"ק מצאנו בעל דברי חיים זי"ע וזקנה"ק מסינוט בעל ייטב לב זי"ע, שערכו תיקון חצות ביחידות בביתם ולא בציבור כמנהג בני מדינת הגר (עיין בזה בשו"ת דברי יציב, אור"ח סימן רלח, אות ב; חלק ו, סימן צו, אות ד), והטעם הפשוט הוא משום יוהרא (עיין בבא קמא נט, ב) שלכן לא רצו לומר תיקון חצות בריבים, אבל מהו היוהרא בזה דהרי הזוהר הקדוש וכל ספרי האמת האריכו והרעישו בענין זה לומר תיקון חצות.

'לשמוע' קול שופר, והמצוה שאחד תוקע והציבור שומע ויוצא ידי חובתו, מה שאין כן בכל המצוות שבתורה.

והענין הוא, שכאשר האדם נוטל את השופר הוא עושה חשבון נפשו, בהתבוננו דהלא בני ישראל כשרים הם וכל אחד ואחד מישראל עובד את השי"ת עד מקום שידו ודעתו מגיעים, ועל מה עבר קציר כלה קיץ ואנחנו לא נושענו, ועדיין בית אלקינו חרב ונכרים מרקדים בהיכלו. אלא האמת המרה היא שאשמתי היא, ומפני חטאתי הושפע השפע העליון אל הקליפות, וחוטא אחד כמוני יאמר טובה הרבה, וצדיק הוא ה' כי פיהו מריתי. ועל זה הוא מיילל במדרות רבה. והנה השופר מורה על מדת הדין, וכמו שנאמר (עמוס ג, ו) אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו (ועיין ויקרא רבה כט, ג), ולכן הוא בעצמו תוקע כי הוא היחיד שגרם למדת הדין בעולם.

*

בזה יבואר הכתוב באברהם אבינו ע"ה (בראשית יח, יט) כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט למען הביא ה' על אברהם את אשר דבר עליו. דאברהם אבינו בגדל ענוותנותו אמר לבניו, יודע אני שיקשה עליכם מאד לילך בדרך ה' באשמת עוונותי, דבעוונות האב נשחתים הבנים, ואבות אכלו בוסר ושיני בנים תקהינה (ירמיה לא, כח), ובגמרא (פסחדרין נב, א) היה רבי מאיר אומר, מה תלמוד לומר (ויקרא כא, ט) את אביה היא מחללת, שאם היו נוהגין בו

קודש נוהגין בו חול, כבוד נוהגין בו בזיון, אומרים, ארור שזו ילד, ארור שזו גדל, ארור שיצא זו מחלציו. אמר רב אשי, כמאן קרינן רשיעא בר רשיעא ואפילו לרשיעא בר צדיקא, כמאן כהאי תנא. והיינו דכשרואים רעת הבנים יודעים שאף האב אינו טוב מהם. ועל כן ידע אברהם בנפש השפלה שהיתה בקרבו שאשמתו היא שיצא ממנו ישמעאל שיצא לתרבות רעה, ואמר לעצמו, אילו עבדתי את ה' כרצונו ית"ש הייתי מגדלו למעשים טובים.

וזה שאמר הכתוב, כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו "אחריו", היינו שזה אשר עול קשה לבני ביתי לשמור דרך ה' הוא משום שהולכים אחרי, כי קדושתם ועבודתם של בני תלויים בי, ולכן בגין עוונותי קשה להם עד מאד דבר זה, אולם אפילו הכי אבקשכם ואצוכם בני, ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט, אשר על ידי זה יהיה ברא מזכה אבא, למען הביא ה' על אברהם את אשר דבר עליו.

*

זה כוונת הכתוב (ויקרא יט, יז) הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא, דכאשר תוכיח את עמיתך על עוונותיו, אל תאשימהו ואל תצעק עליו, אלא תוכיח את עצמך ותדע שעמיתך טוב וישר אלא חטאותיך גרמו וקלקלו את האויר הקדוש עד שנכשל עמיתך על ידי כך. וזה שאמר, הוכח, היינו תהיה אתה מוכח כאשר תוכיח את עמיתך, ותפשפש אתה במעשיך, ולא תשא עליו

*

לִבְנֵי מֵרַשׁ חֹדֶשׁ אֶלּוּל וְאֵלֶּכָּה תֹקֵעִין
בְּשׁוּפָר (שׁו"ע אור"ח סימן תקפ"א, א),
דְּכֹאשֶׁר יְמֵי הַרְחָמִים וְהַסְלִיחוֹת נֹזְכִּים
וְנַעֲשִׂים עוֹשֶׂה כָּל אֶחָד חֲשֹׁבֹן נַפְשׁוֹ
וְחוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת וּמִתְבּוֹנֵן בְּמַעֲשֵׂי בְנֵי
אָדָם, וְרוֹאֶה שְׂכּוֹלָם אֲהוּבִים וְבוֹרִים
וְנַעֲמִים, וְרָק הוּא אֲשֶׁר לֹא קָרָא וְלֹא
שָׁנָה וְרָק חֲמָא בּוֹדֵן לֵב גֶּרֶם לְאַחֲרִים
חֲמָאוֹת וְאַשְׁמוֹת, וְחוֹשֵׁב בְּעֵצְמוֹ הַלּוֹאִי
שֶׁאֵהִיָּה עֹפֵר תַּחַת כְּפוֹת רִגְלֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל
הַקְּדוּשִׁים וְהַמְּהוּרִים. וְאֵיִתָּא בְּסַפְרִים
הַקְּדוּשִׁים שֶׁ'אֶלּוּל' הוּא מַלְשׁוֹן חִפּוּשׁ
וּפְשׁוּשׁ, כְּדִתְרִיגָם אֲוִנְקָלוֹם עַל הַכְּתוּב
(בְּמִדְבָּר יג, ב) וְיִתּוּרוֹ אֶת אֶרֶץ כְּנַעַן,
וְיֵאלֶלֶן יֵת אֶרְעָא דְּכְנַעַן, דְּבַחֹדֶשׁ אֶלּוּל
הוּא מַחֲפֵשׁ אֶת הָאֵשׁ הָאֵמִיתִי הַמְּאֻבָּד
מִבְּהַר הָרֵבָה, וְנוֹדַע לוֹ שֶׁהוּא עֵצְמוֹ
הַפּוֹשֵׁעַ הַזֶּה, וְיִשְׂרָאֵל זֹכָאֵן הֵם,
וּמִתְמַרְמֵר וְזוֹעֵק אֲנִי לְדוּדִי, אֲנִי בְּלִבִּי
חַיִּיב עַל כָּל חֲמָאוֹת יִשְׂרָאֵל וְאֲנִי חַיִּיב
לְפָרוּעַ זֹאת לְדוּדִי, וְנוֹטֵל אֶת הַשּׁוּפָר
וְתוֹקֵעַ כְּשֹׁכֹלָם מְבִיטִים מִי הוּא הַמְרַעֵשׁ
כָּל כָּךְ, וּמֵרָאֶה הוּא כֹּזֵה שֶׁהוּא בְּעֵצְמוֹ
בְּלִבִּי אֵשׁ כָּל חֲמָאוֹתָם וְהוּא גֶרֶם לְכָל
הַרְעָשׁ, וְלוֹקַח כָּל אֲשִׁמּוֹתֵיהֶם עַל עֵצְמוֹ.

וְזֶה שֶׁאֲמָרוּ בְּמִדְרַשׁ (וִיקְרָא רַבָּה כ"ט, ג),
יְהוּדָה בְּרַבִּי נַחֲמָן פֶּתַח (תְּהִלִּים מו, ו)
עֵלָּה אֱלֹקִים בְּתִרְעוּהָ ה' בְּקוֹל שׁוּפָר,
בְּשַׁעָה שֶׁהִקְבֵּה"ה יוֹשֵׁב וְעוֹלָה עַל כֶּסֶּם
דִּין, בְּדִין הוּא עוֹלָה, מֵאִי טַעַם עֵלָּה
אֱלֹקִים בְּתִרְעוּהָ, וּבְשַׁעָה שִׁישְׂרָאֵל נּוֹטֵלִין
אֶת שׁוּפְרֵיהֶן וְתוֹקְעִין לְפָנֵי הַקְּב"ה, עוֹמֵד
מִכֶּסֶּם הַדִּין וְיוֹשֵׁב בְּכֶסֶם רַחֲמִים, דְּכִתִּיב
ה' בְּקוֹל שׁוּפָר, וּמִתְמַלֵּא עֲלֵיהֶם רַחֲמִים

חֲמָא, רַצ"ל לֹא תִשָּׂא אֶת הַחֲמָא עֲלֵיו
בְּלִבִּי, אֲלֵא תִבֵּן כִּי אֵתָּה הַגֶּרֶם הַעֵיִקְרִי
לִזֶּה. וְעַל זֶה אָמַר אֶת עֲמִיתְךָ, עִם שֶׁאֵתָּךְ
בְּתוֹרָה וּבְמִצְוֹת (כְּדִרְשַׁת חו"ל שְׁבוּעוֹת ל, א,
ע"כ שֶׁם לְעִיל מִיְנֵה פֶסוּק מו, בְּצֶדֶק תִּשְׁפּוּט
עֲמִיתְךָ), הֵינּוּ דְּמַעֲצָמוֹ הוּא גְדוֹשׁ בְּתוֹרָה
וּבְמִצְוֹת, וְנִתְקַלְקַל עַל יְדֵי שֶׁאֵתָּךְ הוּא
בְּתוֹרָה וּבְמִצְוֹת, וְאֵתָּה קִלְקַלְתָּ אוֹתוֹ
בְּמוֹמָתְךָ, וְלִכֵּן וְלֹא תִשָּׂא עֲלֵיו חֲמָא.

וְזֶה שֶׁאֲמַר מֹשֶׁה רַבֵּינוּ ע"ה (דְּבָרִים מ, כד)
מִמֵּרִים הֵייתֶם עִם ה', אֲבָל זֶה רַק
מִיּוֹם דַּעֲתִי אֶתְכֶם, וְאֲנִי הוּא שְׁגִרְמִי
לִכְךָ, וְכִמּוֹ שֶׁכְּתוּב בְּסַפְרִים הַקְּדוּשִׁים.
וְזֶה כּוּוֹנֵת דְּרִשַׁת חו"ל (בְּרִכּוֹת ל"ב, א) עַל
הַכְּתוּב (שְׁמוֹת ל"ב, י"א) וַיַּחֲלֵ מֹשֶׁה אֶת פָּנָיו
ה' אֱלֹקָיו וְגו', אָמַר רַבִּי אֱלֵעִזֹּר, מִלְּמַד
שֶׁעֲמַד מֹשֶׁה בְּתַפְלָה לְפָנָיו הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא עַד שֶׁהִחְלָהּ וְכו', וְשִׁמּוּאֵל אָמַר,
מִלְּמַד שֶׁמִּסֵּר עֵצְמוֹ לְמִיתָה עֲלֵיהֶם וְכו',
רַבִּי אֱלֵעִזֹּר הַגָּדוֹל אָמַר, מִלְּמַד שֶׁעֲמַד
מֹשֶׁה בְּתַפְלָה לְפָנָיו הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַד
שֶׁאֲחֻזְתּוֹ אֲחִילּוֹ, מֵאִי אֲחִילּוֹ, אָמַר רַבִּי
אֱלֵעִזֹּר, אֵשׁ שֶׁל עֵצְמוֹת וְכו' עֵי"שׁ. הֵינּוּ
שֶׁקִּיבֵל עַל עֵצְמוֹ כָּל הַיְסוּרִים וְהַחֻלָּאִים
וְאֵל יָבוֹאוּ עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וְזֶה שֶׁאֲמַר,
וַיַּחֲלֵ מֹשֶׁה אֶת פָּנָיו ה' אֱלֹקָיו, שְׁמַרְתָּ
הַדִּין תִּפְגַּע בּוֹ, וַיֹּאמֶר לְמָה ה' יַחְרָה
אִפְךָ בְּעַמְּךָ וְגו', וְמָה הִיא אֲשִׁמְתָם שֶׁל
צִאֵן הַקְּדוּשִׁים הַתְּמִים הַזֶּה אִם אֲנִי שְׂרוּי
בִּינֵיהֶם וּמִשְׁפִּיעַ עֲלֵיהֶם לְרַעָה בְּחֲטָאוֹתֵי
וְעוֹנוֹתֵי הַרְבִּים, וְהַדּוּר לְפִי דוֹרְשִׁיו (עֵין
עֵרְכִין יז, א), וְאִם כֵּן לְמָה יַחְרָה אִפְךָ בָּהֶם,
הַאִישׁ אֶחָד יִחְמָא וְעַל כָּל הָעֵדָה תִּקְצוֹף
אֶתְמָהָה, וְלִכֵּן שׁוֹב מִחֲרוֹן אִפְךָ וְהַנָּחֵם
עַל הָרַעָה לְעַמְּךָ.

להרע, כמה קרנים יש להן, כמה סלפנים יש להן, כמה בוקינוס יש להן, ואתה אומר אשרי העם יודעי תרועה, אלא אשרי העם אלו ישראל שיודעין לרצות את בוראם בתרועה וכו' עיי"ש. ולכאורה יש להבין האיד מתורצת הקושיא וכי אומות העולם אינן יודעין להרע, ועוד מה חידש לנו בסיפא, אשרי העם אלו ישראל שיודעין לרצות את בוראם בתרועה, וכי לא ידענו מתחילה דהעם אלו ישראל.

והנראה, דענין גנוחי גנח הוא שגונח מלבו על כובד פשעיו ועל היותו ערום מן המצוות כבני אדם המנוערים מן המצוות, ונותר ככלי מלא בושה וכלימה. אבל יותר ויותר ילולי ביתר מרירות וכאב על הפועל היוצא ממעשיו המכוערים שהכריע את כל העולם לכף חובה, ומלאכי מרום מר יבכיון על החשכות שגרמתי לעולם, ועל זה ילולי ילולי.

והנה כנודע, 'עם' מורה על פשוטי העם, מלשון (שמות לב, ז) שחת עמך, ו'ישראל' הוא מלשון שררה, על דרך (בראשית לב, כט) כי שרית עם אלקים ואנשים ותוכל, ומורה על הגדולים בישראל. והנה בני ישראל נוטלין את שופריהן ואומרים להשי"ת, רבנו של עולם, אני אשם באשמת העם, דבני ישראל קדושים הם ואין בהם דופי, ומה שחטאו בשגגה הוא, על ידי דרכי המקולקלים, שהבאתי זוהמא לעולם בפשעי הרבים, ותהי נא ירך בי ולא יענש שום אדם בסיבתי. וזה שאמר, אשרי העם אלו ישראל, שהתוקע אומר

ומרחם עליהם והופך עליהם מדת הדין לרחמים אימתי בחדש השביעי. ע"כ. והדקדוקים ידועים.

והנראה לומר, דהקב"ה בדין הוא עולה מרוב עוונתו והטענות המרובות של המקמרגים, אבל בשעה שישראל נוטלין את שופריהן ובוה מראים התוקעים להשי"ת שהם בלבד הגורמים לכל הרעות ולחטאות, ומדת הדין של השופר צריך השי"ת להעביר רק עליהם, ואלו הצאן מה חטאו, ואילו היה לי התוקע מעט מזער דעת האמת היה המצב משתנה לטובה עד בלי היכר, ורק בי האשמה, שזו הכוונה נוטלין את 'שופריהן' שמדת הדין של השופר הוא שלהם בלבד, אז מיד הקב"ה מתמלא 'עליהם' רחמים, פירוש, לא על בני ישראל החפים מפשע בלבד הקב"ה מתמלא רחמים, אלא אף עליהם, היינו התוקעים, מתמלא רחמים, ככתוב (משלי כה, יג) ומודה ועוזב ירוחם, אף על פי שאינו הגון, והקב"ה עומד מכסא הדין ויושב בכסא רחמים ומרחם עליהם לטוב להם.

*

זה שאמרו בגמרא (ראש השנה לד, א) אתקין רבי אבהו בקסרי, תקיעה, שלשה שברים, תרועה, תקיעה וכו', מספקא ליה אי גנוחי גנח אי ילולי ילולי וכו' עיי"ש. ובמדרש (ויקרא רבה כט, ה, כמובא בבני יששכר, מאמרי חודש תשרי, מאמר ג, דרוש י, אות יב) אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניך יהלכון (תהלים פט, מז), אמר רבי יאשיה, וכי אומות העולם אינן יודעין

דַּחְנָה בעת עקירת יצחק אמר אברהם אל נעריו (בראשית כב, ה) שבו לכם פה עם החמור וגו', ודרשו חז"ל (קדושין סח, א ועוד) עם הדומה לחמור. ולכאורה מדוע בייש אותם אברהם במעמד זה ודימה אותם לחמורים, מה לזה ולעקידה. והנראה לומר דבשעה שאמר השי"ת לאברהם אבינו (בראשית כב, ב) קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת את יצחק ולך לך אל ארץ המזוהה והעלהו שם לעולה וגו', חשב אברהם על מה מצוה לו השי"ת לקחת את בנו בן ל"ז שנה ולשחטו ולהעלותו לעולה, ולא חשד קוב"ה דעביר דינא בלא דינא, אלא ודאי נתחייבנו מיתה על שלא החזרנו את העולם בתשובה, שאברהם ראה את מהפכת סדום, ונמרוד היה מקריב לעבודה זרה, ולוט היה כופר בקדמונו של עולם, ובא על בנותיו, וחשב אברהם אבינו אילו אני ויצחק בני היינו נוהגים כשורה ביראת שמים כיאות לאב ידעך מנוער, היינו יכולים להחזיר בתשובה את כל העולם ולהכריע את העולם כולו לכף זכות, והיתה מלאה הארץ דעה את ה', וכיון שאנו בעוונותינו גרמנו לקלקול העולם, לכן מדה כנגד מדה אין לנו זכות לחיות בעולם, ולכן צוה השי"ת שאשחוט את יצחק בני, ואני גם כן אהיה נחשב כמת מכיון שאהיה בלי בנים, ועל כן אמר אל נעריו קודם העקידה שבו לכם פה עם החמור, שלפי שבכוונותינו אתם עם הדומה לחמור, בואת אנו נתפסים שאני והנער נלכה עד כה.

וּלְבָן בראש השנה נוטלין בני ישראל את השופר, ובגמרא (ראש השנה מז,

להשי"ת שאף 'העם' אלו 'ישראל' וגבוהים מאד במעלת קדושתם ומלאים מצוות ומעשים טובים כרימון, ורק בעוונותי גרם החטא ונפלו מעט ממדרגתם. וזה הכוונה שיודעין לרצות את בוראם 'בתרועה', שתרועה גנוחי גנת וילולי יליל, היינו על מה שגרם לאחרים, וכנוצר דבעצמיותם טובים הם מאד מאד, ואומרים להשי"ת, סלח נא לעון העם הזה שחטא בסיבתי ועל ידי השפעת הרע שהושפע ממני, ובזה מרצים את בוראם 'בתרועה' וכו"ל. ובזה מתורץ גם כן קושיית המדרש וכי אומות העולם אינן יודעין להרע, דבאמת אין אומות העולם יודעים ענין התרועה שהוא גנוחי גנת וילולי יליל, כנ"ל.

וּלְבָן איתא במור (אור"ח סימן תקפא) בשם המדרש, דבערב ראש השנה הגדולים מתענין, עיי"ש, משום דכאשר יום ראש השנה יום הדין קרב ובא, ובני ישראל חרדים ומתייראים מן הדין דמי יזכה לפניו ית"ש בדין, לכן הגדולים נגשים אל ה' ומתענין ואומרים להשי"ת השופט כל הארץ לא יעשה משפט, אתמהה, הבט משמים וראה שישאל אינם אשמים וכולה יפה ומום אין בה, ורק אנו גרמנו שנתרחקנו מהשי"ת, ועלינו ליתן את הדין על זה.

*

בִּזְה יבואר המסורה (מובא בבעל המורים, ויקרא כג, כד) זכרון ג' פעמים, זכרון תרועה (שם), ואידך (קהלת א, יא), אין זכרון לראשונים, ואידך (שם ב, מז) כי אין זכרון לחכם עם הכסיל.

יט, כו) לא תאכלו על הדם. והמעם דאמרו הדיינים לעצמם, אם נמצא בדור זה חומא שחייב מיתה, ברור הוא שאין אנו בית דין כדבעי דהרי לא יכולנו להעיר לבכם של בני ישראל לטובה, ואדרבה נגרם ההיפך.

וזוהו זכרון תרועה גם כן שעל זה גנוחי גגה וילולי יליל על שהחשיך עיניהם ולכם של ישראל וכנ"ל, ובזכות זאת אין זכרון לראשונים, שמעביר הקב"ה ראשון ראשון ומוחל עוונות עמו, והקב"ה עומד מכסא דין ויושב בכסא רחמים, ואומר סלחתי, כי רואה אני דלא עוולתה בהם דאנוסים הם ומושפעים השפעות זרות, ולא זכו מימיהם לראות ניצוצי אורה של תורה, ואין זכרון לראשונים כמלאכים הקדושים אשר בארץ המה שילמדו דרך ה', כמו שמואל הנביא שהיה הולך וסובב מעיר לעיר ומחזור בכל מקומות ישראל ודן אותם בעריהם, והחזיר בהם רוח טהרה ויראת שמים (ראה שמואל א, ז, טז; שבת נו, א), ואין היום אף צדיק כהרה"ק הרבי אלימלך והרבי ר' זושא זי"ע וכל קדושי ה' מצוקי ארץ זי"ע שהנהיגו את ישראל ורבים השיבו מעון, ועל כן תפוג תורה, דמי יורה דעה ויבין שמועה, ואין אפילו 'זכרון' לראשונים, ולא יפלא שנתדרדרו, והוא רחום מכפר עוונותיהם של ישראל.

*

עוד אפשר לומר בענין אחר, דהנה תנו רבנן (שבת קלח, ב), כשנכנסו רבותינו לחרם ביבנה אמרו, עתידה תורה שתשתכח מישראל וכו', עתידה אשה

(א) אמר רבי אבהו, למה תוקעין בשופר של איל, אמר הקדוש ברוך הוא תקעו לפני בשופר של איל, כדי שאזכור לכם עקידת יצחק בן אברהם, ומעלה אני עליכם כאילו עקדתם עצמכם לפני. והיינו שבני ישראל יודעים אל נכון דאברהם אבינו ע"ה שהאשים את עצמו בשעת העקידה עשה זאת משום ענוותנותו כי רבה, כאמרו (בראשית יח, כו) ואנכי עפר ואפר, אבל באמת הוא אב ידעך מנוער (כאומרינו בתפילת יוהכ"פ), והוא המליך את השי"ת אף על הארץ והיה ה' אלקי השמים ואלקי הארץ, והוא תיקן את דורו, אבל אנן גנוחי ונחניגין וילולי מיילליגין דיודעים אנו מרת נפשנו האידך שהשחתנו את עצמנו ואת זולתינו. ולזה תוקעין בשופר של איל לומר בזה להשי"ת, כשם שאברהם אבינו חשב בענוות קדשו שהוא האחראי לעם הדומה לחמור, כך הוא באמת אתנו שאנו אשמים לאשמת העם וכנ"ל, ובזה מרצים את בוראם בתרועה וכדברינו לעיל, וזוכר הקב"ה ברחמים עקידת יצחק לזרעו של אברהם ומושיעם למען שמו יתברך.

וזאת תורת המסורה, זכרון תרועה, שהתרועה מזכירה כי אין זכרון לחכם עם הכסיל, פירוש שאין מציאות של החכם עם הכסיל, שאלמלי היה הוא חכם באמת לא היה הלה כסיל והולך במל, דהא טוב לצדיק טוב לשכינו (סוכה נו, ב), ואם כסיל כאן אין חכם כאן. ומצינו (סנהדרין סג, א) רבי עקיבא אומר, מנין לסנהדרין שהרגו את הנפש שאין טועמין כלום כל אותו היום, תלמוד לומר (ויקרא

מתפלל שיכנס תורה לתוך גופו, יתפלל שלא יכנסו מעדנים לתוך גופו. והאמת היא שתאווה אחת בלבד כבר מטמאת ומטמאת את הלב והראש, וזוהי שוכח ומפסיד אלפי שעות עמל שעמל להשיג כתר של תורה, והדבר מבהיל ומפחיד, שרואים תלמיד שיושב ועוסק בתורה יומם ולילה ומצפים ומקיים שיתעבד לאילנא רברבא, והנה לפתע אשר מפתחי ורבתי כילתה תאווה וביטול תורה, והכל יורד למזמון ולא נודע כי באו אל קרבנה, שהכל נשכח לגמרי, החשך יכסה ארץ, 'החשך' אותיות 'שכחה' (ילקוט ראובני, ערך שכחה). ולכן לא יפלא שתפוג תורה.

ואין דברינו ממקולקלים אלו שיושבים אפילו בפני הספרים הקדושים בקלות ראש ובלב חומד, אלא הדברים סובבים והולכים על היושבים בבית המדרש באימה ויוראה ושפתותיהם נוטפות מור, ועוסקים בתורה הקדושה לשם שמים בקדושה ובטהרה, ואחר כך כבואם לביתם מאבדים עולמם בשעה קלה בתאווה חדא וקלות ראש, ונותרים ככלי ריק מרוקן, ואיה התורה דאגוני מגנא בין בעידנא דעסיק בה ובין בעידנא דלא עסיק בה (עין סוטה כא, א), אלא תורה כזו אין לה שום קיום דהיא פורחת מיד, והקב"ה אומר בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תכלין (עין קידושין ל, ב), אבל תורה זו אינה בת קיימא.

ובבא ימי הרחמים והסליחות, כל אחד ואחד מחשב חשבון נפשו אשר מימי נעוריו ובפרט בשנה זו חטא השכם וחטוא יום יום, ותמה על עצמו ואינו

שתטול כבר של תרומה ותחזור בבתי כנסיות ובבתי מדרשות לידע אם טמאה היא ואם טהורה היא, ואין מבין וכו', רבי שמעון בן יוחי אומר, חס ושלום שתשתכח תורה מישראל, שנאמר כי לא תשכח מפי זרעו, אלא מה אני מקיים ישוטמו לבקש את דבר ה' ולא ימצאו, שלא ימצאו הלכה ברורה ומשנה ברורה במקום אחד, עיי"ש.

ואין לנו שכך ממש עלתה בימינו ושחור משחור תוארינו, דאפילו אלו בני תורה היושבים ועמלים בתורה הקדושה אינם רואים סימן ברכה בלימודם, ומה שלומדים נשכח מהם במהירות. וזכורני בימי קדם כד הוינא מליא, שאברכים תלמידי חכמים עסקו בתורה יומם ולילה, וכל תלמודא היה כמאן דמנחא ליה בכיסתיה (עין כתובות ג, א), ובקיאם מופלאים היו בכל מקצועות התורה, בזמן שכמעט אף לא היה ספרים הרבה אין קץ כהיום הזה, ואף על פי כן זכרו מסכתות רבות מילה במילה, הכל לפי הדרך ואפילו לפי השורה בה נמצא כל מאמר, ואפילו מה שלמדו לפני עשרים שנה ויותר מלפנים. ועתה בעוונותינו הרבים חולשה ירדה לעולם ואין מי שיבין ויורה ויפסוק הלכה לאמיתה של תורה, ומי יוכל להתפאר שזוכר לכל הפחות מסכתא אחת על בוריה, ועל זו כוונת חז"ל באמרם עתידה תורה שתשתכח מישראל, והחיוב עלינו למצוא סיבה לזה.

והנראה, דהנה אמרו חז"ל (תוספות כתובות קד, א מהמדרש; ומקורו בתנא דבי אליהו רבה, פרק כו) עד שאדם

הסיבה לכך, ובא למסקנא דהצור תמים פעלו וצדיק הוא ה' אבל פיהו מריתי, ונשתנה המצב כל כך לרעה כעת כי אין זכרון לחכם עם הכסיל, דשניהם יחד - חכמת התורה ותאוות חומריות וכסילות - אינם דרים בכפיפה אחת, וכנ"ל עד שאדם מתפלל שיכנס תורה לתוך גופו, יתפלל שלא יכנסו מעדנים לתוך גופו, ובכסילות קטנה מאבד טובה הרבה ומאבד עולמו בשעה קלה, ואין חכמת התורה כשאר כל החכמות, ובתורה אין זכרון לחכם עם הכסיל, ועל שעברתי על זה ובללתי שניהם יחדיו, לכן אין זכרון לראשונים, והבן.

*

עתה נתנה ראש ונשובה לתחילת דברינו, שהאיש הישראלי חייב לדעת ולקבוע בלבבו שהוא האחראי לא על עצמו בלבד, אלא אף אם רואה הוא עוולה בזולתו שאינו נוהג כשורה, אז אשמו ישיב בראשו עצמו ויידע שהוא הוא האשם האמיתי בקלקול חברו, דאילו היה ירא אלקים באמת, לא היה זה בא לכך והיה יכול להיות בבחינת (דברים כה, י) וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך, והבן.

ובזה נבוא לביאור הכתוב בפרשתנו, ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה, פירוש, אתה ראה שאני נותן לפני כולכם ברכה וקללה, ואתה היחיד אחראי על הכלל, את הברכה אשר תשמעו אל מצות ה' אלקיכם אשר אנכי מצוה אתכם היום, דצריך אתה שתדע שאם תקיים מצוות ה'

מבין דהרי התורה תבלין נגד היצר, ואם כן מדוע לא הגינה התורה הקדושה עליו. אלא כתיב (דברים ו, י) והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך, דהתורה הקדושה חייבת להיות חרותה בלב, ואחר כך והיו הדברים וגו' והיו בהוייתם יהיו בקביעות, ויהיו דברי תורה מחודדים בפיו (עין קידושין ל, א), ואז תורה דיליה היא ויכולה להגין עליו מן היצר הרע, אבל אם לומדה ומשכחה מיד מיניה וביה, אם כן אין זו תורתו ואיך תגן עליו, ולכן אנו בעוונותינו הרבים מלאים עון ולבנו חורש און רק רע כל היום.

וזה כוונת המסורה, אין זכרון לראשונים, שמייכל האדם על שאינו זוכר מאומה ומשכח תלמודו על אף שמייגע את עצמו להבין כל דבר על בוריו וכל כוחו נחלש על זה, ומיד אחר כך משתכח הכל לדאבון לבו, וזה כמו זכרון תרועה, אשר השופר צר מתחילתו במקום שתוקעין בו ורחב במקום יציאת הקול, כך תלמודו שעמל מאד לבוא לידיעת התורה, אחר כך בורחת היא ממנו בקלות ומאבד את הכל.

ולבן נהגו לתקוע בשופר בחודש אלול, דבימים ההם בזמן הזה עלה משה רבינו ע"ה אל ה' לקבל הלוחות האחרונות, ואז חפץ כל אדם מישראל גם כן לקבל את התורה, אבל אינו יודע מה זה ועל מה זה שאינו זוכה לראות סימן ברכה בלימודו, ובמחשבה זו הלך ילך ובכה ונטל את השופר ומראה דכל משנתו פורחת בקלות כקול השופר, ואין זכרון לראשונים, ומה שלמד מקדם ראשון ראשון נשכח והולך, ותוהא על

העולם, ויכירו וידעו כל יושבי תבל כי לה' המלוכה ומושל בגוים.
ויעזרנו השי"ת על דבר כבוד שמו, לאגאלנו עתה כי בא מועד, וניגאל גאולת עולם בב"א.

אלקיד לשם שמים באמת ובאמונה, אז תשפיע גם כן שבני ישראל בכל מקום שהם יתנהגו גם הם כך, וכמו שידוע מצדיקי אמת שהיטו והכריעו את כל העולם לכף זכות, וכח הקדושה מתגברת בעולם ונשפע שפע ברכה דלעילא לזה

בשולחן המהור ליל ש"ק פרשת ראה תשל"ג

המצוות הקטנות בשלימות, הקב"ה בעוזרו שיוכל לקיים גם המצוה הגדולה בשלימות.

וזה דבר הכתוב, לא תאכלו כל נבלה וגו', וכי תאמרו אם כן איך נאכל אפילו בשר שחומה הא איכא למיחש בכל בהמה שנשחטה שמא היה נקב במקום השחיטה וטריפה היא, לזה מסיים הכתוב, כי עם קדוש אתה לה' אלקיד, אתם קדושים ופרושים ונוהרים אף בקדוקי מצוה קלים, ובזכות זה ישמור השי"ת שלא יבא מכשול לידכם.

בתוה"ק (דברים יד, כא) לא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה או מכור לנכרי כי עם קדוש אתה לה' אלקיד.

צריך לבאר אומרו כי עם קדוש אתה לה' אלקיד, מה נתינת מעם יש בזה לאיסור אכילת נבלה.

ונראה לומר, דהנה עיינינו הרואות כשאישי הישראלי רוצה לקיים מצוה גדולה כמה קשה עליו לקיימה בשלימות, כי היצר הרע פורש לרגליו מכשולות והפרעות. אבל על ידי שמקיים

בשולחן המהור יום ש"ק פרשת ראה תשל"ג

אלקיד. גם צריך ביאור למה נסמך פסוק זה לפרשת עיר הנדחת.

ונראה לפרש שבאומרו 'מצותיו' הכוונה לדיני התורה החוקים והמשפטים, ובאומרו 'הישר' הכוונה להתנהגות ביושר ובדרך ארץ,

בתוה"ק (דברים יג, יט) כי תשמע בקול ה' אלקיד לשמור את כל מצותיו אשר אנכי מצוך היום לעשות הישר בעיני ה' אלקיד.

יש לבאר כפל הלשון, לשמור את כל מצותיו ולעשות הישר בעיני ה'

ובגון פרשה זו של עיר הנדחת שצותה התורה הקדושה (פסוק זו) הבה תכה את יושבי העיר ההוא לפי חרב וגו', מי שאינו דבוק בתורה הקדושה ואינו עובד את השי"ת שואל איפה היושר, וכי ראוי והגון לעשות כן, להרוג ולאבד עיר שלימה על כל יושביה, ורק מי שדבוק בתורה הקדושה ועובד את השי"ת יכול להבין איך שתורתנו הקדושה כל דרכיה בצדק וכיושר.

לכך בסיום פרשה זו של עיר הנדחת כתוב, כי תשמע בקול ה' אלקיך לשמור את כל מצותיו אשר אנכי מצוך היום, רק כאשר תשמור ותקיים את כל המצוות החוקים והמשפטים, אז תוכל לעשות הישר בעיני ה' אלקיך, להתנהג כיושר ובצדק, שיפקחו עיניך להבין מהו יושר אמיתי בעיני השי"ת יוצר כל היצורים.

כמו ששגור בפי העולם לומר 'איפה היושר'.

אמנם רצה הכתוב להורות לנו בזה שרק מי שמתנהג בדרך התורה, עוסק בתורה ומקיים המצוות ועובד השי"ת, הוא יכול לדעת מהו יושר ומה לא, אבל מי שאינו דבוק בתורה הקדושה משבש התחומים ומערב בין יושר והיפוכו.

זקה"ק בעל דברי חיים זי"ע שמע פעם שמתרעמים על התנהגותו של מאן דהו בלשון 'איפה היושר', והקפיד ואמר, וכי יתכן לצפות ליושר מאיש שמשוקע בטומאה, רק על מי שדבוק בהשי"ת שייך לתמוה 'איפה היושר' כי היושר ומדות דרך ארץ נעוצים בתורה הקדושה.

יעמדו על הברכה ידידינו הנכבדים שהרימו תרומתם קודש להדפסת הגליון

הנהלת תלמוד תורה 'דרכי אבות'

קרית צאנז נתניה

לזכר עולם יהיה צדיק

כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זצוקללה"ה

ולרגל פתיחת שנת הלימודים החדשה

של מאות ילדי התלמוד תורה

בברכה שהקב"ה יריק עליהם ברכות טוב

ויהא בעזרם שיעלו ויצליחו בלימודיהם כשאיפת הוריהם ומוריהם

ויגדלו לאילנות פאר בכרם בית ה'

דברי תורה

מכ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

פותח שער לדופקי בתשובה

מלאכי השרת רצו לעכב מתן תורה לישראל בטענה שהם עתידים לחטוא

נקדים לבאר הא דאיתא במדרש (שמות רבה כה, א), משה עלה למרום ונטל את התורה שהיו הכל נושאין עיניהם עליה וכו', באותה שעה בקשו מלאכי השרת לפגוע במשה, עשה בו הקב"ה קלסטירין של פניו של משה דומה לאברהם, אמר להם הקב"ה, אי אתם מתביישים הימנו לא זהו שירדתם אצלו ואכלתם בתוך ביתו. ולכאורה זו היא פליאה נשגבה, כי הלא ה' אלקינו חותמו אמת (שבת נה, א), וכן כתיב (תהלים קא, ז) דובר שקרים לא יכון לגדר עיני, ובוודאי לא שייך לומר שכביכול רימה את מלאכי השרת על ידי ציור קלסתר פניו של משה להיות דומה לאברהם, וכל המתבונן בזה יראה ויבין שאין הדברים כפשוטם.

עוד אמרו חז"ל (שבת פח, ב), בשעה שעלה משה למרום אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא, רבוננו של עולם מה לילוד אשה בינינו, אמר להן לקבל תורה בא, אמרו לפניו חמודה

בתוה"ק (דברים יא, כו-כח) ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה, את הברכה אשר תשמעו אל מצות ה' אלקיכם אשר אנכי מצוה אתכם היום, והקללה אם לא תשמעו אל מצות ה' אלקיכם וסרתם מן הדרך אשר אנכי מצוה אתכם היום ללכת אחרי אלהים אחרים אשר לא ידעתם.

במפרשים (בעל הטורים; אור החיים הק') דקדקו למה פתח בלשון יחיד ראה אנכי וגו', והלא דיבר כאן אל כלליות ישראל, והיה לו לומר 'ראו' לשון רבים וכמו שאמר 'לפניכם' בלשון רבים. עוד צריך ביאור אומרו ואת הקללה אם לא תשמעו וכו' ללכת אחרי אלהים אחרים, וכי רק חטא עבודה זרה החמור מכל עבירות שבתורה הוא בגדר אם לא תשמעו, והלא ישנם תרי"ג מצוות בתורה.

בבעל הטורים כתב על ראה אנכי וגו', 'ראה עשרת הדברות שפתח באנכי ותקיים אותם כי כל המצוות כלולות בהם', ועוד לאלוקי מילין לבאר הרמז של אנכי שבועשרת הדברות.

כי תפקדנו, והיו מצדדים שלא לברוא את האדם שעתיד לחטוא (בראשית רבה ה, ה; זוה"ק, פרשת אחרי, ח"ג דף סט, ב), כי פרא אדם יולד, ומיד בהיוולדו יש עמו יצר הרע שמפתהו לעבור על רצון קונו ואין בכח האדם להתגבר עליו.

לִבְנֵי צוּהַּ הַקִּב"ה על משה רבינו לאחוז בכסא כבודו ואז החזיר להן - תשובה, היינו שיישבים ויאמר למלאכים שהקב"ה כבר הכין לבני ישראל דרך תשובה שמגעת עד כסא הכבוד, כדי שכאשר יחטאו יעלה בידם לתקן מעשיהם, ועל כן שפיר אפשר לתת להם את התורה (ועיין צמח דוד, פרשת יתרו, ד"ה במדרש כשבא). וכבר אמרו חז"ל (פסחים נד, א) שתשובה קדמה לעולם, כי המגיד מראשית אחרית צפה והביט עד סוף כל הדורות וראה בני עליה והמה מועטין, ועל כן ריחם על בריותיו והכין להם מתחילה את כח התשובה, שיוכלו לשוב אל ה' בכל עת ובכל זמן ובכל מצב, כל אדם באשר הוא שם, כי הוא ית"ש פותח שער לדופקי בתשובה.

התורה ניתנה לבני ישראל כי מועיל להם תשובה

יתירה מזו מצינו, שגם בני ישראל בעצמם חששו בעת קבלת התורה, כמו שכתב זק"ק מוהרצ"א זי"ע בבני יששכר (מאמרי סיון, מאמר ב, אות ה) דבשעת קבלת התורה נתייראו בני ישראל וחששו מי יוכל לעמוד באלה ושמא לא יעלה בידם לקיים כל התורה לפרטיה ודקדוקיה, ושמא ייכשלו בחטא וכו', כי הלא בשר ודם המה, ובפרט אחר

גנוזה שגנוזה לך תשע מאות ושבעים וארבעה דורות קודם שנברא העולם אתה מבקש ליתנה לבשר ודם, מה אנוש כי תזכרנו ובן אדם כי תפקדנו (תהלים ח, ה), ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים (שם, ב). אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה, החזיר להן תשובה, אמר לפניו, רבונו של עולם מתיירא אני שמא ישרפוני בהבל שבפיהם, אמר לו אחוז בכסא כבודי וחזור להן תשובה.

וכתב על זה בשל"ה הקדוש (מסכת שבועות, פרק תורה אור, אות כג) זול"ק, וסוד הענין, כי מלאכי השרת קטרגו מה אנוש כי תזכרנו כו', כי הוא מוכשר לקבל טומאה ולחטוא, ואיך תנתן לו התורה. באתה התשובה, אחוז בכסא כבודי וחזור להן תשובה, כלומר תחזור ותאמר להמלאכים שיש תקנה להאדם אף אם יחטא, בתשובה שיעשה, כי גדולה התשובה שמגעת עד הכסא (יזמא פו, ב), עכ"ל.

והיינו שמענת המלאכים היתה, שהאדם הלא עשוי מבשר ודם, חומר גם ועבור המושכו לתאוות עולם הזה ושאר עניני גשמיות, ונתייראו המלאכים שבני ישראל, ובפרט בדורות הבאים, לא יוכלו לקיים התורה והמצוות כרבעי מחמת התגברות היצר הרע עליהם, ובפרט דתורת ה' תמימה וכולה רוחניות וקדושה, ואין זה במציאות שנוף חומרי יעסוק בתורה רוחנית אשר כל דבריה כאש קודש. ובאמת מצינו (סנהדרין לה, ב) שכבר קודם בריאת האדם מענו המלאכים מה אנוש כי תזכרנו ובן אדם

זרה והללו וכו' הללו מגלי עריות והללו וכו' (ילקוט, פרשת בשלח, רמז רלד), ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם (תהלים ק, לה), ועם כל זה קיבל אותם הקב"ה באהבה והוציאם משם ביד חזקה ובזרוע נטויה כנגד טענות המקטרגים, להורות בזה לדורות עולם, שבכל מצב שהוא יכולים בני ישראל לעשות תשובה ויש בידם הכח לשפר מעשיהם ולתקן את כל אשר עוותו. ובוה הניח הקב"ה את דעתם של בני ישראל בעת מתן תורה, דאף אם בעתיד יפלו ממדרגתם ויבואו לידי חטא, הרי יש בידם תמיד היכולת לתקן מעשיהם על ידי תשובה.

בני ישראל מתעוררים לתשובה במחוז של אברהם אבינו

עוד נקדים הא דאיתא בספח"ק עבודת ישראל (פרשת וירא, ד"ה והוא יושב) שאברהם אבינו ע"ה פתח הדלת לבעלי תשובה, שכן אמרו חז"ל (בראשית רבה ל, ח) בן מ"ח הכיר אברהם את בוראו, ובוודאי עשה אברהם אבינו תשובה על אותן שנים שעדיין לא הכיר את בוראו, וכל אלו שבאו להסתופף באהליו של אברהם אבינו נתעוררו על ידו ובאו אף הם לתשובה. ופירש בזה הא דאיתא במדרש (בראשית רבה מה, ח) על הפסוק (בראשית יח, א) והוא יושב פתח האוהל, פתח טוב פתחת לעוברים ושבים וכו', היינו שהוא עורר שיוכלו העוברים על רצונו ית"ש לשוב לפניו בתשובה שלימה, עיי"ש דבה"ק.

שבהיותם במצרים נפלו ועברו עבירות חמורות. עד שניחמם השי"ת והודיעם שלא יתייאשו שכן כבר הקדים להם את כח התשובה, ועל זה רמז באמרו להם אז (שמות יט, ה) ועתה אם שמוע תשמעו בקולי וגו', אין ועתה אלא לשון תשובה (בראשית רבה כא, ו), דעל ידי שישבו מדרכם הרעה יוכלו לקבל את התורה וגם יוכלו לתקן מעשיהם בעתיד, עיי"ש באריכות.

בזה מבואר למה פתח הקב"ה במתן תורה לאמר (שמות כ, ב) אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים, וידוע קושיית המפרשים (חזקוני שם, ד"ה אשר; כלי יקר שם, ד"ה ומה שנאמר) למה לא אמר 'אשר בראתיך' או 'אשר בראתי שמים וארץ' וכדומה. כי כאמור חששו בני ישראל לקבל התורה פן לא יוכלו לעמוד באלה ויבואו בעתיד לידי מכשול מחמת הסתת היצר הרע, ולא יוכלו לקיים את כל התרי"ג מצוות שנצטוו ותחת זאת יבואו לידי חטא. וגם המלאכים טענו תנה הודך על השמים כי בני ישראל אינם מסוגלים לשמור את כל התורה.

לבן אמר הקב"ה, אשר הוצאתיך מארץ מצרים, כי שם הוכח שמועיל תשובה לישראל, שכן במצרים היו בני ישראל שקועים במ"ט שערי טומאה רח"ל, וכנודע מהאריז"ל (סידור האריז"ל, הגדה של פסח, פיסקא מצה זו) דמטעם זה לא יכלו להתמאמה (שמות יב, לב) שמא יפלו ח"ו בשער הנ' ואז לא יהא להם תקוה. ואף שר של מצרים טען מה נשתנו אלו מאלו, הללו עובדי עבודה

יצוה את בניו ואת ביתו אחריו, היינו שבני ישראל אחריו עד סוף כל הדורות יזכו לקיים את ציווי השי"ת ואת כל מצוות התורה, והטעם הוא ושמרו דרך ה', כיון דלשעבר כבר קיימו ושמרו את כל מצוות התורה, 'צוה' מלשון צוותא וחיבור, והיינו כשהיו מחוברים וכלולים בנשמתו של אברהם אבינו, ובכח זה יוכלו לעשות צדקה ומשפט בעתיד, היינו לשמור את משפטי התורה.

בזה מבאר דברי המדרש (תנא דבי אליהו רבא, פרק כה), שכל אחד ואחד מישראל חייב לומר מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי אברהם יצחק ויעקב וכו'. דלכאורה זהו פליאה עצומה, כי מה שייד לאדם בדורות הללו לומר שרצונו לבוא למדרגת אברהם אבינו ראש המאמינים ואביר הרועים שהיה מרכבה לשכינה. אך באמת אין המכוון להיות כמותו ממש, אלא שיעשה האדם מה שעשה בשעה שהיה כלול במוחו ובנשמתו של אברהם אבינו, וישתוקק לשוב לשורשו העליון כדי שיוכל להוציא הדברים הטובים מן הכח אל הפועל. וזהו מתי יגיעו מעשי המצוות שלי כיום, למעשה אבותי, היינו למעשים שעשיתי בהיות נשמתי כלולה אצל האבות הקדושים, עכתה"ק.

ועל פי דבריו אפשר לומר גם לגבי התשובה, שכאשר עשה אברהם אבינו תשובה מעומק לבו על השנים שלא הכיר את בוראו, כלל בקרבו באותה שעה את כל נשמות ישראל, ובוה סלל להם את הדרך לעשות תשובה בכל מצב שהוא. וזהו ברמז דברי המדרש

ויש להסמך לזה הא דאיתא בספה"ק אוהב ישראל (פרשת וירא, ד"ה וה' ידעתי למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט. דהנה כל אדם מישראל אשר מקיים את מצוות ה' ואת חוקיו ומשפטיו, צריך לכתחילה לקיימם עם כל הכוונות והיחודים על מנת שיעלו לריח ניחוח ויעשו נחת רוח לבורא ית"ש, ואם יקיימם ללא כל הכוונות הראויות לא יהיו המצוות הללו בשלימות.

אך לאו כל אדם זוכה למדרגה נשגבה זו, ומועטים המה בני העליה שיכולים לקיים מצוות עם כל הכוונות גבוה מעל גבוה. ובכדי לתת יד וכח לבני ישראל שיוכלו לקיים המצוות בכל אופן שהוא, סיבב הקב"ה שאברהם אבינו יקיים כל התורה כולה עד שלא ניתנה (קידושין פב, א), וכיון שכל נשמות בני ישראל היו כלולים אז אצל אברהם אבינו, שכן הבן כנוס במח האב (תקוני זוהר, תקון יח, דף לה, א), ומוחו של אברהם אבינו היה השורש של כל נשמות ישראל הבאים אחריו עד סוף כל הדורות בעקבתא דמשיחא, נמצא שכל בני ישראל כבר קיימו בשעתו את כל מצוות התורה באופן הכי מושלם כרבעי למהוי יחד עם אברהם אבינו.

ובזאת גם סלל אברהם אבינו את הדרך והתקין הצינור שדרכו יוכלו בני ישראל בכל הדורות לקיים את מצוות ה', כי בכל דור נחשב להם שהוא מקיים המצוה יחד עמהם בתכלית השלימות. וזהו הרמז בפסוק, למען אשר

נשמות ישראל לדורות עולם, לכן שפיר יכול כל בר ישראל לשוב בתשובה.

נמצא שעל ידי נתינת התורה לימד הקב"ה לכל יהודי בכל הדורות,

שיידע שבכל מצב שנמצא ובאזיה אופן שחמא ונפל ברשת היצר, תמיד יועיל לו תשובה. כי הנה כאשר אדם מישאל מחשב חשבון נפשו ונוכר בלילות החשוכים ובהתנהגותו מיום הוולדו, נופל עליו אימה וחשיכה גדולה, והוא עלול ליפול לידי יאוש ורפיון ח"ו ואז לשמוע עוד יותר לדברי היצר הרע שמשאיו לחשוב שאין לו עוד תקנה ותקוה, כי הלא כבר בשנה הקודמת הבטיח לשוב אל ה' ולא קיים, והוא רואה דאף על פי שהוא משתדל או רוצה להשתדל לעבוד את ה', אין עולה בידו, ואם כן אבדה תקוותו. לכך לימד הקב"ה דלא כן הוא, אלא צריך למודעי שכל הרהור תשובה ושכירת הלב עולה לרצון לפני ה', ואפילו אנה אחת שמתאנח על עוונותיו אינה לריק.

בכל מצב צריך אדם לידע שבאשר ירבה בתפילה וצעקה ירחם עליו השי"ת

איתא בספה"ק שפת אמת להרה"ק מברעזאן ז"ע (פרשת יתרו, ד"ה לא יהיה) על הכתוב (שמות כ, ג) לא יהיה לך אלהים אחרים, וברשי"י שם אלהים אחרים, שהם אחרים לעובדיהם צועקים להם ואינם עונים. ומפרש, דהנה לפעמים נופל לאדם מחשבה כאילו השי"ת רחוק ממנו, וגומר בדעתו דבוראי לפי רוב עוונותיו אינו ראויה ואינו כדאי לקבל

(בראשית רבה מ, ו) שאמר הקב"ה לאברהם **צא** וכבוש הדרך לפני בניך, והיינו לסלול הדרך לבני ישראל שבכל אופן ובכל מצב יוכלו לעשות תשובה ולהתקרב אל ה'.

הקב"ה צר קלסתר פניו של משה כאברהם לחורות שיועיל תשובה לישראל

בזה מבואר שפיר דברי המדרש, כי כאמור טענת המלאכים תנה הודך על השמים היתה מתוך סברא שבני ישראל אינם ראויים לקבל התורה כיון שעתידיים לחטוא, והם באו במענה ואמרו לפני הקב"ה, אם אתה נותן את התורה רק לדור המדבר אשר הם דור דעה של נשמות קדושות ובכוחם לשמור ולקיים את התורה בקדושה וטהרה, ניחא, אבל למה תתן התורה לכל ישראל בדורות הבאים אחריהם. ראה נא את המצב שישורר בעקבתא דמשיחא שיהיו נמשכים אחר היצר הרע ויבואו לידי חטא, ובדורות האחרונים יולדו במצוות התורה רח"ל.

על זה השיב להם הקב"ה במה שצר קלסתר פניו של משה רבינו כאברהם אבינו, ואין הכוונה כפשוטו שכביכול רימה אותם ח"ו, אלא בא לרמוז להם דאף שגלוי לפניו שיחמאו ישראל בדורות הבאים, אבל הרי נתון בידם כח התשובה שהכין אברהם אבינו לכל זרעו אחריו, שהוא פתח שער לדופקים בתשובה על ידי שהוא בעצמו עשה תשובה על אותן השנים שלא הכיר את בוראו, וכיון שהיו כלולים אצלו כל

וזהו שאמר, את הברכה אשר תשמעו
אל מצות ה' אלקיכם אשר אנכי
מצוה אתכם היום, שגם היום, היינו
בכל זמן ובכל דור, וגם בעקבתא
דמשיחא, יכולים לזכות לברכת ה' כאשר
עושים תשובה ומקיימים את מצוותיו.
והקללה, רצ"ל מהו עצם הקללה, כאשר
האדם מדמה שאבדה תקוותו מאחר
שנתקיים בו אם לא תשמעו אל מצות
ה' אלקיכם וסרתם מן הדרך אשר אנכי
מצוה אתכם היום, שכן גם במצב כזה
אסור לו ללכת אחרי אלהים אחרים,
וכאמור שאסור לאדם לחשוב שהאלקים
קודש נתרחק ממנו ושיהא צועק ולא
נענה ח"ו, כי אין מציאות כזו של
התרחקות מה', אלא בכל מצב ובכל זמן
יכולים לתקן כל המעשים ולהתקרב אליו
ית"ש.

לבן נרמז כאן אנכי של עשרת
הדברות, לרמז על מה שאמר
הקב"ה אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך
מארץ מצרים, וכאמור שהקב"ה הורה
בכך לישראל בקבלת התורה, שאין להם
לחשוש מלקבל התורה מחמת ריבוי
מצוותיה, כי כשם שקיבל אותם בתשובה
בעת שהיו בשפלות שעבוד מצרים, כן
הוא לדורות עולם, שתמיד יהא בידם
היכולת לתקן את מעשיהם ולכפר על
עוונותיהם, כי בכל זמן יפתח להם שערי
תשובה לקבלם אליו באהבה.

[מתוך ד"ק בעידן רעוא דרעין
ש"ק פרשת ראה תשס"ה]

חסדי השי"ת, ואף אם יעמוד להתפלל
יהא צועק ואינו נענה. על כן אמר
הכתוב, לא יהיה לך אלקים - אחרים,
שלעולם לא תחשוב שאלקיני שבשמים
[והיינו שמפרש זאת על אלקים קודש,
ולא על אלהים חול כפשטות דקרא,
וכבר מצינו כעין זה בספה"ק תשואות
חן (ליקוטים, ד"ה אשרי אדם) בשם הבעש"ט
הקדוש זי"ע] הוא רחוק ממך ח"ו
ושאתה צועק אליו ולא נענה, שכן
בכל מצב צריכים לידע שכאשר ירבה
בתפילה וצעקה ירחם עליו השי"ת,
כמו שעשה במצרים בדכתיב (שמות ב, כג)
ותעל שועתם אל האלקים, וכאשר
יקבל על עצמו עול מלכות שמים
מתוך חרטה על העבר וקבלה על
העתיד, יעלו ויתקבלו תפילותיו
ובקשותיו לפני אדון הכל. עכתוד"ק
עיי"ש.

בזה יבואר הכתוב כפרשתו, ראה אנכי
נותן לפניכם היום, פתח 'ראה'
בלשון יחיד, כי ענין זה אמור לכל יחיד
מישראל, בכל מצב שרק יהיה, וגם מי
שכבר בטוח בלבבו שמחמת רוב
עוונותיו החמורים בוודאי נתרחק
מהקדושה ושגרשו אותו מהסתפח
בנחלת ה', גם אליו הדברים אמורים,
לידע בידיעה ברורה שבכל מצב שהוא
הקב"ה מכין לו ב' דרכים, ברכה וקללה,
ותמיד יש בידו כח הבחירה, ואם ירצה
יעלה בידו לתקן כל מעשיו בתשובה
ולהתקרב אל ה'.

לקיים רצון צדיק!

המעוניינים לתרום להדפסת גליונות הד"ת לכבוד השמחה במעונם, או להנציח קרובים

נא יפנו מבעוד מועד בטלפון: 052-7140042

הרה"ח ר' אפרים יחיאל רייכמן הי"ו - בני ברק

לעילוי נשמות

אמו החשובה מרת **צפורה בילא** ע"ה ב"ר אפרים יוסף הי"ד

נלב"ע ביום כ' מנחם אב תשע"ח

חמיו החשוב הרה"ח ר' **אברהם הכהן** ז"ל ב"ר מנחם הכהן ז"ל **פישר**

נלב"ע ביום ב' אלול תשע"ח

חמותו החשובה מרת **יהודית** ע"ה ב"ר יחזקאל שרגא ז"ל

נלב"ע ביום כ"ח אדר ב' תשמ"ז

תנצב"ה

הרב **שמעיה יוספוביץ** שליט"א

קרית הבעש"ט, פתח תקוה

לעילוי נשמות אביו החשוב

הרה"ח ר' **שמואל אהרן** ז"ל בן הרה"צ ר' שמעיה ז"ל

נלב"ע ביום ש"ק, כ"ה מנחם אב תשס"ב

וזונתו החשובה מרת **אלטא חיה לאה** ע"ה ב"ר בן ציון זאב יצחק ז"ל

נלב"ע ביום ט' מרחשון תשפ"ד

תנצב"ה

הרה"ח ר' **ישראל נקנסקי** הי"ו

קרית צאנז, נתניה

לעילוי נשמת אמו החשובה

מרת **חיה** ע"ה ב"ר שלום אלתר הלוי ע"ה

נלב"ע כ"ה מנחם אב תשס"ז

תנצב"ה

הרב **יצחק אהרן וייזר** שליט"א

ירושלים

לעילוי נשמת אביו החשוב

הרה"ח ר' **מישה זעליג** ז"ל ב"ר יעקב ז"ל הי"ד

שזכה להסתופף בצל כ"ק מורן אדמו"ר זי"ע

נלב"ע ביום כ"ז מנחם אב תשל"ט

תנצב"ה

לעילוי נשמת

הרה"ח החשוב ר' ישראל ז"ל ב"ר יעקב ז"ל ויינברג

נלב"ע ביום כ"ז מנחם אב תש"פ

תנצב"ה

הונצח ע"י

זוגתו, בניו ובנותיו וחתניו, נכדיו וניניו שיחי' לאוי"ט

הרה"ח ר' צדוק זוננבליק הי"ו

נתניה

לזכות רפואתה השלימה של מרת שמחה בת רבקה תחי' לאוי"ט

ולעילוי נשמת אמו החשובה

מרת יפה ע"ה ב"ר צדוק פרינץ ז"ל

נלב"ע ביום כ"ח מנחם אב תשמ"ו

תנצב"ה

משפחת ברנדסדורפר הנכבדה הי"ו

לעילוי נשמת הבן והאח

האבר"ך החשוב הר"ר יונה ז"ל

בן הרה"ח ר' אברהם מאיר ז"ל

נלב"ע ביום כ"ח מנחם אב (ערב ר"ח אלול מוקדם) תשע"ב

תנצב"ה

הרה"ח ר' ישראל לצטר הי"ו

קרית צאנז, נתניה

לעילוי נשמות חמיו וחמותו החשובים

הרה"ח ר' נתנאל צבי ז"ל ב"ר מאיר ז"ל וקם

משב"ק אצל כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע

נלב"ע ביום כ"א מרחשון תשס"ב

מרת בילא ע"ה בת הרב אברהם בנימין בייניש אויערבך זצ"ל

נלב"ע ביום כ"ח מנחם אב תש"פ

גיסו החשוב הרה"ח ר' אברהם יוסף יוסקא ז"ל ב"ר נתנאל צבי ז"ל וקם

נלב"ע ביום ח' אלול תשפ"ב

תנצב"ה

הרה"ח ר' דוד ברגר הי"ו

בני ברק

ובנו הרה"ח ר' יצחק ברגר הי"ו

קרית הבעש"ט, פתח תקוה

לעילוי נשמות

חמיו-זקינו החשוב הרה"ח ר' ישכר דוב ז"ל ב"ר יצחק ז"ל רביין

נלב"ע ביום כ"ט מנחם אב, ערב ר"ח אלול תשס"ז

וזוגתו-אמו החשובה מרת אסתר ע"ה ב"ר ישכר דוב ז"ל ברגר

נלב"ע ביום כ"ד מנחם אב תשע"ט

תנצב"ה

הרה"ג ר' יונה גולן שליט"א

קרית צאנז - רב שכונת סלע - נתניה

לעילוי נשמת

בנו יקירו הילד חיים יוסף דוד ז"ל

שנלב"ע באיבו ביום כ"ט מנחם אב תשנ"ח

תנצב"ה

הרה"ח ר' מאיר בן נעים הי"ו

חדרה

לעילוי נשמות

אביו החשוב הר"ר שלום ז"ל ב"ר יוסף וסוליקה ז"ל

הר"ר מתתיהו ז"ל בן שמחה ז"ל אבנעים

ומרת מסעודה ע"ה בת לונה ע"ה אבנעים

ובנו חביבו

הנער טוביה בצלאל ז"ל

נלב"ע בדמי ימיו ביום כ"ט מנחם אב תשפ"ג

תנצב"ה

לעילוי נשמת

הבחור החשוב ר' אהרן אליעזר ז"ל ב"ר מרדכי ז"ל הופמן

נלב"ע ביום כ"ט מנחם אב תשפ"ד

תנצב"ה

הונצח ע"י משפחת הופמן הנכבדה הי"ו

הרה"ג ר' צבי אלימלך לייפער שליט"א

מנהל רוחני דשיבתנו הק' מתיבתא דברי יציב חיפה

לזכות בנו המו"מ בתויר"ש הבה"ח מורינו לוי יצחק שיחי

לרגל שמחת נישואיו במזל טוב

עב"ג תחי' בת הרה"ח ר' דוד משה שווארץ הי"ו

החתונה אי"ה ביום חמישי הבעל"ט, א' דר"ח אלול, באולמי 'היכל רוזנברג' קרית צאנז נתניה

יזכו להקים בית נאמן בישראל ויעלה זיווגם יפ"ה, ולרוב נחת ואושר כה"י

הרה"ח ר' אלימלך משה זילבר הי"ו

בני ברק

לזכות בנו המו"מ בתויר"ש הבה"ח מרדכי שיחי

לרגל שמחת נישואיו במזל טוב

עב"ג תחי' בת הרה"ח ר' יחיאל יהושע הכהן ראטה הי"ו

החתונה אי"ה ביום חמישי הבעל"ט, א' דר"ח אלול, באולמי 'היכל מלכות' בני ברק

יזכו להקים בית נאמן בישראל ויעלה זיווגם יפ"ה, ולרוב נחת ואושר כה"י

הרה"ח ר' מנחם הלוי הי"ו

קרית צאנז, נתניה

בן הרה"ח ר' ישראל צבי הי"ו, וחתן הרה"ח ר' משה דוד שטיין הי"ו

לזכות נכדתו תחי' שנוולדה במזל טוב

בת לחתנו הר"ר משה נחמיה דייטש הי"ו – בן הרה"ח ר' עמרם הי"ו

יזכו לגדלה לבעל תורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

הרב דוד זלמנוביץ שליט"א

קרית צאנז, נתניה

בן הרה"ח ר' יצחק אייזיק מאיר ז"ל, וחתן הרה"ח ר' אברהם בנימין רייכמן הי"ו

לזכות בנו הב' ברוך שיחי שנכנס לעול המצוות במזל טוב

יזכה לראותו עולה ומתעלה במעלות התורה והיראה, ולרוב נחת ואושר כה"י

ולזכות נכדו שיחי שנוולד במזל טוב

בן לחתנו הר"ר יצחק יהושע ויינברגר הי"ו – בן הרה"ח ר' אהרן דוד הי"ו

יזכו לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י